

BLAADJE 23-1

43e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

Denkt u aan de
contributie-
verhoging € 35,-

KNNV Afdeling Amsterdam

Vereniging voor natuurliefhebbers en natuurbeschermers

BESTUUR

Voorzitter

Guus Muller 06-23986652
voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris

Carla Kuit 06-23234518
secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester

Fons Bongers 06-57623212
penningmeester@amsterdam.knnv.nl

Algemeen bestuurslid

Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl

Algemeen bestuurslid

Wim Hoogendoorn 06-36152576
hoevekooplust@gmail.com

Natuurhistorisch secretaris

Vacant

Publiciteit

Els Trautwein 06-12635919
els.trautwein@gmail.com

Webmaster

Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl

Ledenadministratie

Anja van der Lingen 06-29891797
ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Nieuwsbrief

Paul van Deursen 06-23165799

Redactie 'Blaadje'

Tobias Woldendorp **kopij** 06-52143646
t_woldendorp@kpnplanet.nl
Rob van Dijk **afbeeldingen**
06-15080269 info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum

Blaadje 1 15 januari 2023
Blaadje 2 15 april 2023
Blaadje 3 1 juli 2023
Blaadje 4 15 oktober 2023

Lezing- en excursie programma

Carla Kuit, Gerard Schuitenmaker,

www.knnv.nl/amsterdam

en Geert Timmermans

Teksten over deze activiteiten 2 weken voor
sluitingstijd inleveren bij Geert Timmermans
06-41821601
harmat4@xs4all.nl

Coördinator werkgroepen

Chris van Haagen 06-11853999
chrisvanhaagen@gmail.com

Plantenwerkgroep

Peter Wetzels 020-6928352

Paddenstoelenwerkgroep

Christiane Baethcke 06-13580780

Insectenwerkgroep

Chris van Haagen 06-11853999

Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen

Geert Timmermans 06-41821601

Mossenwerkgroep

Floris van Rhijn 06-43021463

Werkgroep Stadsnatuurbeheer

KNNV-Amsterdam

Jan Willem Wertwijn
knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl

Nachtvlinderwerkgroep

Edo Goverse 06 57616249
goverse@hotmail.com

Projectgroep Minicursussen

Finette van der Heide 06-10530642
f.v.d.heide13@kpnplanet.nl

Opzegging Lidmaatschap

vóór 01-11-2023 schriftelijk of per e-mail bij
de ledenadministratie KNNV A'dam

Rekeningnummer

NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON NED
NATUURHISTORISCHE VER AFD
AMSTERDAM
Postadres Schoolweg 15, Ouderkerk a/d
Amstel

Locatie Blokhut bij DNO, Kruislaan 126, via
hoofdingang op de ronde rijroute 2de pad
rechts.

Tramlijn 19, halte Kruislaan en buslijnen 40-
41 en 322-327.

facebook: [knnv Amsterdam](https://www.facebook.com/knnvAmsterdam)

Inhoud

Van het bestuur	4
Redactioneel	5
Bij het overlijden van Hans Schut (1929 - 2022)	5
Zeg ken jij de Mossenman?	6
Oproep	7
Spechtinktzwam en Ger van Zanen	8
Van de Ledenadministratie	9
Verslag Algemene Ledenvergadering 2022 KNNV Amsterdam in Tuinpark de Bretten op 24-09-2022	11
Jaarverslag 2022 bestuur KNNV Amsterdam	15
Jaarverslag Blaadje	17
Jaarverslag PR	17
Jaarverslag Paddenstoelenwerkgroep 2022	19
Jaarverslag 2022 Plantenwerkgroep KNNV Amsterdam	20
Jaarverslag 2022 Werkgroep Vissen, Amfibieën en Reptielen (VAR)	22
KNNV-Jaarverslag Werkgroep Stadsnatuurbeheer 2021-2022	25
Beste allen (Nieuwsbrief)	26
Studieavonden microscopie van de paddenstoelenwerkgroep (november en december 2022)	27
Eerste excursie nieuwe Mossenwerkgroep 7-1-2023	28
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2022, 1e en 2de kwartaal 2023	30

Omslag voorkant: Helmroestmos; Foto Els Trautwein

Omslag achterkant: Groot hoefblad mannelijke bloeiwijze; Foto Els Trautwein

Van het Bestuur

Beste leden, nadat de stroom van wenskaarten langsgekomen is, ook nog onze gelukwensen voor een natuurrijk 2023, dat we ons gezond en wel kunnen concentreren op en genieten van de natuur in al haar verschijningsvormen. Even liet de winter zich zien met een paar dagen aanhoudende vorst waardoor er bevroren sloten, plassen en met rijp bedekte weilanden waren. De stilte en stilstand van de winter duurde niet lang want zachte lucht en regen volgden snel.

Gelukkig nieuwjaar.

Er is een nieuwe werkgroep opgestart over mossen en korstmossen door Floris van Rhijn, waar zich al veel mensen voor aangemeld hebben. Wij wensen de nieuwe werkgroep een fijn bestaan.

Op 28 januari is er een nieuwjaarsborrel in buurtsalon Jeltje voorafgegaan door een lezing door Michiel Boeken over de Roodsnavelkeerringvogels van Saba. Ik weet niet wanneer dit Blaadje op de deurmat ligt, misschien is deze aankondiging te laat, maar hij stond ook in Blaadje 4 aangekondigd. De nieuwjaarsbijeenkomst is inmiddels ook elders aangekondigd. Zie de nieuwsbrief en onze website.

Het klimaat verandert en daardoor ook de biodiversiteit. Er zijn nieuwkomers, vertrekkers, achteruitgang of juist opkomst en een andere verspreiding. Noteren, benoemen en zo mogelijk doorgronden. Hoe zit het hoe en waarom van de veranderingen in elkaar? Observeren zonder te oordelen is moeilijk.

Op de Noord-Hollandse Natuurdag en de Sovon Landelijke Dag 2022 stond de achteruitgang van de biodiversiteit centraal. Opmerkelijk vond ik de onderzoekresultaten van Karen Krijgsveld (Wageningen Environment Research) over hoe verstoring door wandelaars met en zonder honden in kaart is gebracht. Hoe lang qua tijd en afstand verschillende soorten vogels vluchten bij een verstoring. Hoeveel tijd, afstand en energie een vogel nodig heeft om weer tot zichzelf te komen. Hoe vogels het onderscheid zien tussen wandelaars zonder en met hond, honden aan de lijn of loslopende honden. Vogels reageren op het verschil tussen wandelaars die wel of niet op het pad blijven en wandelaars die los van de paden dwars door de natuur struinen.

Hoe vogels reageren als je ze aankijkt, hoe lang je ze aankijkt en met of zonder verrekijker. En hoe wandelaars denken dat ze de enige of een van de weinige zijn die verstoren terwijl de realiteit laat zien dat er continu om de zoveel minuten iemand langskomt die een verstorend effect heeft. De recreatiedruk neemt toe. Doorlopende verstoring geeft stress voor vogels en dieren. Verstoring tijdens het foerageren zorgt voor een slechtere conditie. Ook het voeren en opvoeden van jongen wordt verstoord met als gevolg een slechter broedresultaat. Uiteindelijk zorgen al deze verstoringen voor het wegtrekken naar andere leefgebieden met minder verstoring. Zelf weet ik hoe vaak ik dieren waarneem die op- en wegvlie-

gen of wegrennen als ik langsloop. Maar juist door vluchtgedrag laten veel dieren zich zien. Een dilemma. Hoe te observeren zonder te verstoren? Kom niet binnen zijn of haar intimiteitszone. Als je ziet dat de vogel onrustig wordt doe dan een paar stappen terug. Afstand houden door te identificeren door middel van geluiden. Je kunt met geduld en een telescoop een gebied scannen. Of wildcameras plaatsen en thuis uitlezen.

Soms ging ik in het bos tegen een stam zitten wachten op wat erlangs kwam. Een ree die langs liep en mij niet opmerkte en zich schitterend liet zien; gracieus, ontspannen, compact en gespierd. Of dat er vlakbij een rode eekhoorn voorbij wipte. Pareltjes.

Namens het bestuur fijne excursies gewenst en een groet van Guus.

Redactioneel

Je kunt wel merken dat Corona voorbij is. Ik ben nu al voor de derde dag op rij bezig met redigeren en het ziet er naar uit dat na drie magere Blaadjes het eerste nummer van 2023 de veertig pagina's weer eens aantikt. Niet alleen door het bovengewoon goed gevulde excursieprogramma, maar ook door de vele verslagen van excursies, door meerdere leden opgesteld. Een goed begin van het nieuwe jaar. Daar zal nog veel leuks uit voortvloeien. Ik zal niet te veel verklappen, want door de overvloedige kopij moet ik het kort houden. Maar de naam mossenexpert Floris van Rhijn zult u regelmatig in dit en volgende Blaadjes tegenkomen.

Tobias Woldendorp

Bij het overlijden van Hans Schut (1929 - 2022)

Hans is in de tachtiger jaren lid geworden van de KNNV en in de plantenwerkgroep ontmoette hij Nora van der Meijden. Samen zijn ze tot 2012 actieve leden van de werkgroep geweest, samen verzorgden ze ook tot die tijd vele excursies in en buiten het Gooi, met de nadruk op planten, maar Hans wist ook veel van vogels en zorgde ook vaak voor een cultuurhistorisch weetje onderweg. Helaas moesten ze door fysiek ongemak stoppen, maar ze bleven wel betrokken. Hans overleed op 29 september jl., 93 jaar oud, hij is op de natuurbegraafplaats in Naarden begraven, aan de voet van een oude eik.

Carla Kuit, namens het bestuur

Zeg ken jij de Mossenman?

Floris - pas recent lid van de KNNV - heeft binnen korte tijd een nieuwe Mossenwerkgroep binnen onze afdeling Amsterdam opgericht. De eerste excursie is al geweest (zie het verslag elders in het Blaadje). We zijn hier heel blij mee en willen graag wat meer over Floris weten. Ik stelde hem een paar vragen, in Chez Favié in het Amsterdamse Bos, waar Floris toch ook al een afspraak had met de boswachter over mossenexcursies in voor het publiek afgesloten gebieden (over voortvarendheid gesproken ...).

Floris heeft biologie gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. Gefascineerd als hij was door de evolutie, was hij eerst vooral geïnteresseerd in de moleculaire biologie en genetica. Later in zijn studietijd kon je hem steeds vaker in het veld zien, turend naar planten en vogels. Zijn scriptie ging over de effecten van vervuiling op vogelzang. Nu werkt hij bij het ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot, en doet onder andere inventarisaties van natuurgebieden.

Floris houdt zich pas een jaar serieus bezig met de mossenstudie. In TGV-vaart is hij kenner geworden van de mossenflora. Met stip is hij trouwens om de origineelste reden lid geworden van de KNNV: het opzetten van de werkgroep!

Mossen zijn dan wel klein, maar toch ook complex. Het zijn echt geen 'lagere'-planten, zoals ze wel genoemd worden. Met het blote oog van dichtbij is al vaak te zien hoe mooi ze zijn, en zeker met een eenvoudig loepje, laat staan met de mic..... Maar het is niet alleen de schoonheid waardoor Floris geraakt wordt, zijn fascinatie heeft ook te maken met hun aanvankelijke onzichtbaarheid en verborgenheid. De tip van Floris is dan ook: ontdek de natuur bij huis, kijk eens goed naar de boom voor je deur, de stukjes grond en tussen de straattegels.

'Welk mos is je favo' vraag ik aan Floris. Het blijft even stil. Vorm (sliertig), maar ook de onzichtbaarheid (midden tussen de veenmossen), doet hem besluiten tot Sliertmos. Ook hoog op de ranglijst, strijdend om de eerste plaats, is het Kraggestaartjesmos, waarover hij samen met Thijs Damen een publicatie heeft geschreven en die in het tijdschrift Buxbaumiella van de BLWG (Vereniging voor mossen- en korstmossenonderzoek) verschenen is.

De eerste excursie van onze nieuwe mossenwerkgroep kende een miraculeus grote opkomst. Volgens Floris heeft dit te maken met het seizoen: 's winters is er nu eenmaal verder weinig te beleven op natuurgebied. En er zijn toch veel mensen die best wel meer willen weten over deze organismen, maar die opzien tegen het eenzame beginnersploeter. Floris wil de werkgroep dan ook toegankelijk

voor iedereen maken o.a. door de Nederlandse namen gebruiken. De werkgroep is er vooral voor om kennis te delen, iets wat Floris en ook medebegeleiders als Thijs en Rens maar al te graag doen.

Een mossenwerkgroep is voor de KNNV - Amsterdam niet nieuw. Floris treedt in de voetsporen van beroemde experts als Landwehr en Bouman. Daar is hij begrijpelijkerwijs trots op.

Els Trautwein

Floris van Rhijn onderzoekt een mosje; foto: Sara Neven

Halvemaantjesmos; foto Els Trautwein

Oproep

Veel KNNV'ers herinneren zich Nico Schonewille, die in 2019 is overleden. Nico was erelid van de vereniging. Niet lang voor zijn dood had ik een gesprek met Nico. Hij vroeg mij waarom ik in het bestuur gegaan was. Ik zei hem dat dit was omdat ik zo veel aan de KNNV te danken had. Hij begon te lachen en zei me dat hij precies dezelfde motivatie gehad had. De KNNV had hem veel gegeven en hij deed daarom graag iets terug. Dat 'iets' is wel heel veel geworden.

Het is geen geheim dat de KNNV geen jonge vereniging is. De groep van ouwe getrouwe leden die de vereniging draaiende houdt dunt langzaam uit. Nieuwe aanwas is daarom hard nodig van - liefst jongere - leden die hun bijdrage willen leveren om de activiteiten voort te zetten.

Het bestuur vraagt daarom aan de leden om zich op te geven voor verschillende taken. Dat kunnen kleine of eenmalige taken zijn als een keer de administratie van een busexcursie doen, het schrijven van een excursieverslag of bijvoorbeeld meehelpen met de catering voor een bijeenkomst. Er zijn ook grotere taken als het deelnemen aan commissies, het zitting nemen in het bestuur, het mee helpen organiseren van het jubileumfeest in 2026, of van één- of meerdaagse excursies, het bedenken van plannen om jongeren te enthousiasmeren of zelf andere initiatieven te ontplooiën die passen binnen de doelstelling van de KNNV.

Als dit je aanspreekt en je ervoor voelt om een bijdrage te geven kunt je dit aan het bestuur laten weten via secretaris@amsterdam.knnv.nl

Wij nemen dan contact met je op. Wij hopen op positieve reacties en kijken naar je uit!

Namens het bestuur, Carla Kuit

Spechtinktzwam en Ger van Zanen

“Waarnemingen waarover men zich verheugt. SPECHTINKTZWAM. Op zondag 16 oktober jl. stond langs een bospad tussen Oud-Valkeveen en Huizen een aantal exemplaren van de in ons land zeldzame spechtinktzwam (*Coprinus picaceus*). Sommige waren nog geheel vers met een prachtige bruinzwarte hoed met witte plakjes, bij anderen was boven op een zeker 20 cm lange witte steel nog slechts een zwarte inktmassa van de hoed overgebleven. In totaal waren het ongeveer tien stuks. C. C. N. van Zanen, biol. drs.” Zo vermeldt Ger van Zanen zijn waarneming van een spechtinktzwam in *Natura* 1960(1), pag. 174.

Op 22 oktober 2022 was ik daar samen met Edo Goverse in de buurt op zoek naar paddenstoelen en nog steeds staan er spechtinktzwammen langs het pad tussen Oud-Valkenveen en Huizen. Er stonden er zeker twintig. Of het dezelfde locatie betrof die Ger toentertijd beschreef is helaas niet meer te achterhalen maar ik vermoed het eigenlijk wel. Dus 62 jaar later (!) staan er nog steeds spechtinktzwammen. De spechtinktzwam heeft tegenwoordig een andere wetenschappelijke naam *Coprinopsis picacea* maar is nog steeds en net zoals Ger al beschreef, een zeldzame verschijning in Nederland. De paddenstoel staat op de Rode Lijst als bedreigd (BE). Wie de NDFF verspreidingsatlas bezoekt (NDFF Verspreidingsatlas | *Coprinopsis picacea* - Spechtinktzwam) ziet dat de verspreiding van spechtinktzwam zich vooral beperkt tot de loof- en naaldbossen op humeuze grond of langs lanen op vruchtbare klei of leembodem. Het is een paddenstoel van de late zomer-herfst.

Bij het ontwerp van het logo van het Ger van Zanenfonds heb ik mij toentertijd laten inspireren door zijn waarneming van de spechtinktzwam. Een paddenstoel die nog steeds op 'zijn' vindplaats staat. Gelukkig verandert niet alles.

Geert Timmermans

Spechtinktzwam 22-10-2022; foto Geert Timmermans

Van de ledenadministratie

Op 1 januari 2023 telde onze vereniging 304 leden. Vorig jaar waren dat 302 leden en het jaar daarvoor ook weer 304, dus weer een lichte vooruitgang. Ongetwijfeld is het (hopelijk) verlaten van de covid ellende daar mede debet aan. Zo ziet het er naar uit, want tussen 01.01 en heden (15.01) hebben zich alweer 6 nieuwe leden aangemeld en staat de teller alweer op 310.

Sinds 1juli 2022 hebben we maar liefst 21 nieuwe leden mogen verwelkomen: Welkom Wiesje van der Steen, Janneke Hoogstraaten, Paul van Kesteren, Daan Hartog, Annette Assendelft, Johannes Kunst, Yola Galinsky, Joanna Blaisse, Floris van Rhijn, van Tom van Droffelaar, Ton Mulder, Sara Klijzing, Edgar Vonk, Bram Eldering, Madeleine Groenland, Albert Joseph Vrolijk, Linde Heppener, Annemarie Schep, Marlein Bong, Gudrun Trede en Marjori Hong, Gigi Verlaan.

Het afgelopen jaar hebben dertien leden hun lidmaatschap correct opgezegd wegens verhuizing of anderszins. Vier leden zijn helaas overleden. zes leden werden uitgeschreven wegens het niet voldoen van de contributie, de helft minder gelukkig dan in 2021. Toch blijft de contributie-inning een punt van aandacht, zeker na de lichte verhoging tot € 35 per jaar.

Een kleine toelichting op de contributie-inning.

Statutair is het de bedoeling dat iedereen heeft betaald bij de aanvang van het nieuwe verenigingsjaar t.w. 1 januari. De praktijk is echter weerbarstig: nog geen derde van de leden voldoet daaraan en tot in september in het lopende jaar moeten sommige leden herinnerd worden aan de contributiebetaling.

Het probleem is, dat wij 2/3 van het contributiebedrag moeten afdragen aan de landelijke vereniging (rond de € 6.000). Eind september is de peildatum en de definitieve afrekening na in het begin van het jaar al het overgrote deel als voorschot betaald te hebben.

In het verre verleden dreigde de vereniging daardoor eens in het rood te geraken omdat veel leden niet betaald hadden (of niet als lid waren uitgeschreven).

Vandaar de regelmatige oproep: o.a. op de kافت van BLAADJE tot betaling van de contributie.

Incasso en acceptgiro's zijn te duur voor een vereniging van ruim 300 leden en lossen het probleem niet helemaal op.

Vanaf maart (na het eerste BLAADJE met betalingsverzoek) worden leden gericht benaderd via email of post (dit laatste was dit jaar al een kostenpost van ongeveer € 70 aan postzegels). Telefooncontact wordt in ons email- en app-tijdperk steeds minder op prijs gesteld.

In september nog een keer en eind september worden niet betalende leden geroeyeerd. Niet zelden moet een aantal lidmaatschappen weer geactiveerd worden, omdat na september alsnog betaald wordt, waarvoor weer een aparte rekening komt van het landelijke bureau).

Dit moet echt anders: contributie-innen wordt meer en meer contributie-harken.

Het is inmiddels traditie dat de ledenadministratie de betalingen bijhoudt in de landelijke ledenadministratie en de contributieherinneringen verstuurt.

Het handigst is om een machtiging aan de bank af te geven voor een automatische afschrijving met een frequentie van éénmaal per jaar. Het liefst in de maand december voorafgaand aan het nieuwe verenigingsjaar. Dit is kostenloos.

Terzijde: omdat alles duurder wordt is op de ALV besloten dat onze contributie voor het eerst sinds jaren is verhoogd. Wilt u daar a.u.b. rekening mee houden bij automatische afschrijvingen? "Denkt u aan de verhoging met € 2,50 tot € 35." Dat scheelt Anja veel extra werk (zie boven).

In de traditie van Paul van Deursen: een jaarlijks dankwoord aan de Nieuwe Ooster voor het gebruik om niet van de Blokhut voor lezingen en bijeenkomsten van o.a. de werkgroepen en de faciliteiten voor de opslag van onze materialen. Dit is een zeer belangrijke reden van de financiële gezondheid van onze vereniging. En hierbij ook hartelijk dank aan alle leden die bij dit schrijven reeds hun contributie, soms met een extra gift, al hebben overgemaakt!!

Tobias Woldendorp m.m.v. Anja van der Lingen (ledenadministratie)

Verslag Algemene Ledenvergadering 2022 KNNV Amsterdam in Tuinpark de Bretten op 24-09-2022.

Aanwezig: 18 leden; 9 leden hebben afgezegd. De presentielijst is ter inzage bij de secretaris.

1. Opening door voorzitter

Voorzitter Guus Muller opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. De vergadering is nu nog in september, maar in de toekomst zullen de vergaderingen weer in maart plaats gaan vinden zoals ook wettelijk vereist is.

De invloed van Corona heeft zich het afgelopen jaar laten gelden, maar de verschillende werkgroepen, excursieleiders en actieve leden hebben een goede zelfredzaamheid getoond waardoor veel activiteiten door konden gaan: een schouderklop voor ons allemaal!

De administratie is dit jaar door Paul van Deursen overgedragen aan Anja van der Lingen.

Er zijn een paar wijzigingen t.a.v. de agenda die toegestuurd is. De volledige agenda's liggen op de tafels.

Dit jaar hebben we de Blokhut op DNO in gebruik genomen. Helaas is de ruimte voor sommige werkgroepen niet groot genoeg. De plantenwerkgroep moet een maximum hanteren en regelmatig mensen op de wachtlijst zetten.

Het bestuur heeft een dagelijks bestuur ingesteld: voorzitter, penningmeester en secretaris. Dit omdat er soms actuele kwesties zijn die niet op de bestuursvergaderingen van eens in de zes weken kunnen wachten. Tijdens de reguliere vergaderingen is er zo meer tijd voor inhoudelijk overleg.

We houden een minuut stilte voor leden die dit jaar overleden zijn: Mia Verberne, die heel veel voor de vereniging gedaan heeft, Hettie Koole en mevrouw De Groot.

2. Vaststelling van de agenda

Geen bijzonderheden.

3. Ingekomen stukken en mededelingen

Er is een stuk binnen van Martin Camphuijsen dat te maken heeft met punt 9b op de agenda. Daar komt het ter sprake.

4. Verslag ALV 2021

Goedgekeurd. Met dank aan Carla.

5a. Verslagen werkgroepen

De coördinator van de insectenwerkgroep, Chris van Haagen: de werkgroep heeft dit jaar redelijk gelopen. Er waren gemiddeld zo'n 5 à 6 mensen op de excursies en 3 à 4 op de avonden in de Blokhut. Geen problemen met de ruimte dus. Paul van Deursen merkt op dat de insectenwerkgroep geïmplodeerd was en dat Chris hem weer heel goed op poten heeft gezet, waarvoor dank.

Voor de plantenwerkgroep heeft Hanneke Waller fantastisch werk gedaan als vervanger voor Peter. De belangstelling voor de plantenwerkgroep is toegenomen in de Coronatijd.

Fons Bongers: de pluïsgroep gaat weer beginnen met maximaal 12 deelnemers. Opgeven bij Geert Timmermans. We vinden meer dan 1000 prooidieren per seizoen. Die worden op Waarneming.nl gezet. Het heeft niet zo veel zin om losse braakballen aan te leveren voor de pluïsgroep omdat er gewerkt wordt met partijen van minimaal 250 prooidieren. Zo krijg je zicht op wat er in een bepaald gebied voorkomt. Met kleine losse partijtjes werkt dat niet. Lidy Zeinstra: Scholen zijn vaak geïnteresseerd in braakballen. Braakballen voor scholen kunnen naar het ANMEC gebracht worden.

Christiane Baethcke: de paddenstoelenwerkgroep is nog niet begonnen omdat het een slecht jaar was, maar we gaan binnenkort beginnen. In de Blokhut.

Guus Muller doet verslag van de jubileumboekcommissie. Deze houdt zich, zoals de naam al zegt, uitsluitend bezig met het boek. Er moet nog een jubileumcommissie voor de andere activiteiten komen. De titel van het boek is er nog niet.

De ondertitel wel. De nadruk ligt op de laatste 25 jaar. De inhoud sluit aan bij De wilde stad. Voor de eindredactie is Rob Biersma gevonden en Tobias Woldendorp komt in de redactie. Wellicht komen er ook een paar jongere leden bij. Voor de financiering is al €5000,- binnen aan giften en toezeggingen. We leggen elk jaar €2000,- voor het hele feest apart. De voorzitter en de penningmeester gaan een oproep aan de leden doen voor bijdrages en er gaan subsidieaanvragen de deur uit. De Nijkamp stichting (NME fonds) is om een bijdrage gevraagd.

5b. Jubileumcommissie

Christiane Baethcke geeft zich op voor de jubileumcommissie. Zij is nu de enige. Daar moeten dus nog mensen bij komen.

6. Projectgroep minicursussen

De coördinator, Finette van der Heide, vertelt dat er door Corona geen minicur-

sussen zijn georganiseerd dit jaar en dat de werkgroep niet bij elkaar is gekomen. De leden van de werkgroep zijn: Christiane Baethcke, Hein Koningen, Hannie van Wijgerden, Martin Camphuijsen, Els Trautwein en Finette van der Heide.

Er is twijfel aan het nut van de cursus om nieuwe leden te werven. Een andere doelstelling is dat de nieuwe leden elkaar leren kennen.

Anja van der Lingen wordt gevraagd om de nieuwe leden hierover te ondervragen.

Er wordt gezocht naar mensen die een minicursus willen geven. Voor de komende winter zijn er plannen voor de volgende onderwerpen: Korstmossen, Stinsenplanten (Hein Koningen), Vogelzang in de lente, Planten (Hanneke Waller).

Paul merkt op dat we nog niet zo'n lange traditie hebben met minicursussen en dat we het effect op nieuwe leden daardoor nog niet weten. Daarom moeten we doorgaan.

7. Financieel verslag 2021 en begroting 2022

Eerst even een foutje rechtzetten: op blz 11 van Blaadje 22-3 staat 'Inkomsten 2020'. Dit moet zijn: Inkomsten 2021.

Financieel was het jaar ongeveer hetzelfde als in 2020 en 2019. Doordat we de normale inkomsten hadden, maar door de Corona weinig activiteiten was er een klein batig saldo. In de jaren 2019, 2020 en 2021 hebben we elk jaar € 2000,- gereserveerd voor het jubileum in 2026.

Er is enige discussie over het geld dat we op de bank hebben: we zijn geen spaarvereniging, maar doen activiteiten in de natuur (Fons Bongers). Hein Koningen vindt een reserve van een jaar inkomsten nodig. Saskia Leefsma zoekt het op en vindt dat we een wettelijke reserve van 5% nodig hebben. Daar zitten we boven.

8. Kascommissie.

Jan Timmer vraagt namens de kascommissie decharge aan het bestuur te verlenen en zo gebeurt het met dank en applaus.

9a. Rooster aan- en aftreden kascommissie

Finette van der Heide treedt het volgende jaar af.

9b. Rooster aan- en aftreden bestuur

De termijn van Martin Camphuijsen liep in 2021 af, maar dat heeft het bestuur over het hoofd gezien. Hij heeft dus een jaar lang zonder herbenoeming als bestuurslid gefunctioneerd. Martin spreekt over een moeilijke Coronatijd, ook in het LB waar hij zitting in heeft. Martin noemt zijn functioneren in het bestuur moeizaam vanwege verschillende ongelukkige omstandigheden. Martin noemt de extra bestuursvergadering over het niet verlengen van zijn termijn. Daarover is hij in beraad gegaan. Er komt geen nieuwe termijn in het bestuur van Martin, maar hij wil wel enkele lopende zaken afronden: de vertegenwoordiging van de KNNV

bij de rechtbank namens het gewest Noord-Holland over de belasting door festivals in groengebieden. Ook wil hij het natuurstudiedeel - nu Stadsnatuurbeheer - namens de afdeling Amsterdam voortzetten. Als derde punt noemt hij dat hij een bijdrage wil leveren aan het repareren van het meningsverschil m.b.t. legaten en erfenissen van leden tussen het LB en de afdeling Amsterdam. Guus bedankt Martin en zegt ondersteuning vanuit het bestuur bij het afronden van zijn taken toe.

10. Verhoging contributie

Toelichting Fons: Wij zijn een goedkope afdeling. Er is jarenlang geen verhoging van de contributie geweest, maar wel van de afdrachten aan het landelijk bestuur. Hein vindt het te weinig, maar in andere afdelingen is de contributie ook vastgesteld op € 34,50. Voor sommige activiteiten moet apart betaald worden: de busexcursies en de minicursussen. Paul wijst erop dat er onzekerheden zijn voor de toekomst: we zullen zaalhuur moeten gaan betalen omdat we geen bijeenkomsten groter dan ± 15 mensen in de Blokhut kunnen houden. De beslissing om de contributie te verhogen naar € 35,- wordt met algemene stemmen aangenomen. Er is wel kritiek van Lidy Zeinstra want de verhoging is een slecht maatschappelijk signaal.

11. Verkiezing afgevaardigde en vervanger Vertegenwoordigende Vergadering

De afgevaardigde is Guus Muller, plaatsvervanger: Fons Bongers

12a. Verkiezing afgevaardigde en vervanger Beleidsraad

Afgevaardigde: Guus Muller, vervanger: Fons Bongers.

12b. Verzoek tot benoeming ereleden en leden van verdienste

Ereleden:

Finette van der Heide. Sinds 2003 is zij actief in meerdere functies: o.a. als algemeen bestuurslid, secretaris, voorzitter, coördinator minicursussen, excursieleider, lid van de kas- en de jubileumboekcommissie en ze schreef een aantal artikelen voor het Blaadje. Ze is een specialist over de natuur- en cultuurgeschiedenis van de Amstelscheg.

Tobias Woldendorp verzorgt al 25 jaar de redactie van Blaadje, leidt excursies, zit in de redactie van het jubileumboek en heeft zich in de loop van de tijd ontpopt als een soort Nestor voor de vereniging.

Het voorstel om deze twee tot erelid te benoemen wordt per acclamatie aangenomen. Het verzoek tot benoeming van deze twee ereleden wordt met applaus ingewilligd. Zij krijgen een fraaie oorkonde die door Saskia Leefsma is gemaakt en een uitnodiging voor een etentje met het bestuur.

Leden van Verdienste:

Lida den Ouden is vanaf 2004 tot 2014 actief in verschillende bestuursfuncties en

daarnaast doet zij andere belangrijke dingen voor de afdeling zoals het verzorgen van de catering bij diverse gelegenheden, als lid van de jubileumboekcommissie en als vraagbaak voor het huidige bestuur.

Paul van Deursen heeft zeker vanaf 2013 de ledenadministratie gedaan, is ondertussen ook nog ongeveer 10 jaar penningmeester geweest, heeft samen met Lida den Ouden de catering bij verschillende bijeenkomsten verzorgd, heeft 65 Nieuwsbrieven de deur uit gedaan en tussentijds berichten verstuurd en was een vraagbaak voor het bestuur, ook over normen, waarden en regels binnen de vereniging.

Ria Simon werd in 1989 lid van de KNNV. Zij breidde haar kennis over stinsenplanten, paddenstoelen, bomen en landschapsgeschiedenis snel uit. Ze was een gedreven wandelaar met een voorliefde voor de binnenduinen, de Haarlemmerhout, het Gooi en gebieden rond Amstelveen, zoals Park de Braak, de Poel en het Hugo de Vriespark in Abcoude. Ria begeleidde tot aan de coronatijd vele excursies, vaak in samenwerking met Hein Koningen en Peter Heijtel.

Het voorstel om deze mensen tot leden van verdienste te benoemen wordt met een hartelijk applaus aangenomen. Zij krijgen de mooie oorkonde ook en een cadeau.

13. Rondvraag

Er is een vraag om - als we de ALV op zaterdag houden om 19.00 uur of 's middags te beginnen zodat we wat vroeger klaar zijn. het bestuur neemt het in beraad.

Paul van Deursen wil dat het bestuur pop-up excursies stimuleert en spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop Anja van der Lingen haar werk doet. Guus Muller vraagt of hij dan wellicht ruimte heeft om de Nieuwsbrieven weer te gaan maken. Paul houdt dit in beraad.

14. Sluiting rond 22.10

Jaarverslag 2022 bestuur KNNV Amsterdam

De eerste maanden van 2022 werden nog steeds bepaald door de lockdown: aanvankelijk geen Nieuwjaarsborrel, ALV lezingen en excursies, maar nadat in maart de Corona-maatregelen afliepen konden we de gebruikelijke activiteiten weer oppakken.

Het begon met een buitengewoon interessante excursie van Arend Wakker in de Hortus over de evolutie van planten. Daarna kwamen de andere excursies ook op gang.

In het begin van het jaar hebben we moeten verhuizen van onze vaste stek in DNO aan de Rozenburglaan naar de Blokhut vlakbij de hoofdingang aan de Kruislaan. In de Blokhut kunnen we met maximaal 12 mensen bij elkaar komen.

Voor lezingen en de ALV hebben we gebruik moeten maken van andere lokaties. Het bestuur bestond begin januari uit Guus Muller (voorzitter), Fons Bongers (penningmeester), de algemeen bestuursleden Christiane Baethcke en Wim Hoogendoorn, Martin Camphuijsen (natuurhistorisch secretaris) en Carla Kuit (secretaris). In september is Martin Camphuijsen afgetreden omdat zijn termijn afgelopen was. Het bestuur is negen keer bij elkaar gekomen.

Aandachtspunten waren:

- De overdracht van de ledenadministratie van Paul van Deursen aan Anja van der Lingen. Dat Anja dit op zich genomen heeft is een geweldige oplossing!
- De jubileumboekcommissie. Aan de inhoud wordt gewerkt. Om het geld bij elkaar te krijgen worden verschillende fondsen aangeschreven. De samenwerking hierover met het landelijk bestuur was niet optimaal. Er zijn twee nieuwe leden toegetreden tot de redactie: Tobias Woldendorp en Rob Biersma.
- De introductiebijeenkomst voor nieuwe leden. Deze is gehouden in De Drijfsijs en was een succes.
- Het excursieprogramma, waaronder een busexcursie naar Texel. Ondanks het matige weer hebben de deelnemers ervan genoten. Met veel dank aan Jan Timmer.
- De ALV. Normaal houden we die in maart, maar door Corona is die opgeschoven. In 2021 in november, in 2022 in september. In 2023 vóór de zomervakantie en dan zijn we in 2024 weer terug bij maart. De ALV heeft plaatsgevonden in Tuinpark de Bretten.
- De projectgroep minicursussen. Door Corona zijn die in 2022 niet georganiseerd. In 2023 komen er weer nieuwe cursussen. De werkgroep zoekt nog mensen die minicursussen willen geven.
- De werkgroepen. De excursies zijn goed op gang gekomen dit jaar. De insectenwerkgroep heeft een nieuwe coördinator: Chris van Haagen. De plantenwerkgroep heeft er door de JITS-bijeenkomsten een aantal nieuwe leden bij gekregen. Een nieuw lid, Floris van Rhijn, is bezig een mossenwerkgroep op te zetten. Hein Koningen neemt per 1-1-2023 afscheid van de excursiecommissie. Er is nog geen opvolger.
- Ereleden en Leden van Verdienste. Dat was een lastig onderwerp want er zijn zo veel leden die veel voor de vereniging gedaan hebben en daar waardering voor verdienen. Het is moeilijk een onderscheid te maken. Het bestuur heeft dus een paar lastige knopen moeten doorhakken. Onze nieuwe ereleden zijn: Finette van der Heide en Tobias Woldendorp. Leden van Verdienste: Lida den Ouden, Paul van Deursen en Ria Simon.
- De Najaarsborrel voor vrijwilligers, lezingengevers en werkgroepeliders in Tuinpark de Bretten werd goed bezocht.
- Het zoeken naar locaties voor lezingen en voor de ALV voor groepen die te groot zijn voor de Blokhut. We kijken uit naar Buurtcentrum Jeltje, De Drijfsijs en Tuinpark de Bretten naar gelang van de aard van de bijeenkomst.

-
- Contributieverhoging. Deelname aan de Beleidsvergadering, de Vertegenwoordigende vergadering en diverse regionale overleggen.
 - Samenwerking met andere KNNV-afdelingen in Noord-Holland en met de VWG Amsterdam.

Al met al kijkt het bestuur terug op een jaar waarin de afdeling weer opbloede na de Coronatijd waarin er zo veel minder mogelijk was. Het bestuur wil graag de werkgroepleiders en alle andere mensen die zich dit jaar zo geweldig voor de vereniging hebben ingezet van harte bedanken.

Carla Kuit

Jaarverslag Blaadje

Ook in 2022, het derde Covidjaar op rij, is Blaadje traditiegetrouw vier keer verschenen. Landschapsarchitect, docent landschap en ecologie én vogelkenner Rob van Dijk heeft ze ook dit jaar weer prachtig gelay-out en van foto's voorzien. Al dan niet toegestuurd door schrijvers of excursieleiders. De dikte varieerde nauwelijks, (24-32 pagina's). Ze zijn weer dikker aan het worden, omdat er langzamerhand weer meer bijeenkomsten en excursies mogelijk werden en KNNV-ers graag weer wilden schrijven over hun belevenissen. Ook dit jaar zijn we weer veel dank verschuldigd aan het huidige bestuur en oud-bestuurders, als Geert Timmermans en Hein Koningen en nieuwkomer, Anja van der Lingen, die de ledenadministratie doet. En natuurlijk aan Christiane Baethcke, die elk kwartaal weer veel pagina's wist te vullen. Daarnaast zijn we dank verschuldigd aan actieve leden, een greep: Frans, (tekst, foto's) Els Trautwein (Hortusexcursie), Edo Goverse, Hanneke Waller en Rob Biersma (Texel).

De redactie hoopt ook in 2022 op veel lezersbijdragen.

Namens de redactie, Tobias Woldendorp

Jaarverslag PR

Met de corona-epidemie op zijn retour kwamen in het voorjaar van 2022 onze excursies, lezingen en andere activiteiten weer op stoom. Daarom gebeurde er ook weer het een en ander op PR gebied, zaken achter de schermen zoals het uitbreiden en updaten van de contactenlijst, maar ook het verzorgen van de publiciteit voor bijvoorbeeld de Evolutie-excursie van Arend Wakker in de Hortus.

Het zwaartepunt van onze PR lag bij het aankondigen van activiteiten voor de minicursussen: met deze cursussen proberen we nieuwe leden te trekken. Door

allerlei omstandigheden hadden deze in 2022 niet plaatsgevonden. Voor 2023 staat er echter veel op stapel, de eerste minicursus 'Bomen in de winter' vindt eind januari plaats in Amsterdam Noord. Met de PR hiervoor werd al in december van het afgelopen jaar gestart. Tot ons groot plezier was deze minicursus in mum van tijd volgeboekt. Dit komt mede dankzij mensen als Floor en Sjarifah die de aankondiging gedeeld hebben in relevante WhatsApp groepen. Deze groepen blijken een uitstekend medium te zijn om informatie te verspreiden.

In 2022 is onze Facebookgroep KNNV-Amsterdam weer gegroeid. In totaal waren er op 31 december 170 mensen lid, waarvan het merendeel vrouw is en in de 45+ leeftijdscategorie zit. Misschien komt dit ook wel overeen met ons ledenbestand? Maar voor de duidelijkheid: bij de KNNV Facebookgroep zitten ook niet-leden. Leuk ook dat er ook groepen als Schellingwouderscheg en Buurtgroen 020 bij zitten.

In september zijn de KNNV-Amsterdam kleurenfolders en flyers herdrukt. De flyers zijn handig om als je op stap gaat, voorbijgangers, die oh zo benieuwd zijn waarom je nou naar een onooglijk iets zit te staren, op het bestaan van de KNNV attent te maken. De duurdere folders kunnen natuurlijk ook uitgereikt worden aan mensen die serieuze interesse lijken te hebben in de KNNV. Beide uitgaven zullen op de website komen te staan, vanwaar ze gedownload en geprint kunnen worden. Ook zijn ze te verkrijgen bij onze voorzitter en liggen ze in een kast in de Blokhut.

Op zaterdag 17 december vond de Noord-Hollandse Natuurdag plaats. Anja en ik bemensten een kraampje voor de KNNV-Amsterdam. Speciaal voor deze dag had ik een presentatie gemaakt met allerlei natuurfoto's, maar ook met beelden van onze activiteiten. De presentatie werd geshowd op een laptop. We trokken veel belangstelling met onze kraam Onvermijdelijk: aspirant-leden opteerden vanwege hun woonplaats voor een lidmaatschap bij andere afdelingen, zoals Haarlem en Hoorn waar wij gezusterlijk naast stonden. En in ieder geval: een praatje maken met bezoekers en onze mooie kraam heeft de naamsbekendheid van de KNNV zeker verbeterd. Het resultaat wat aantal leden betreft: er zijn zeker nieuwe leden bijgekomen !

Wij willen graag weten waarom mensen lid worden van onze vereniging en hoe ze van de KNNV gehoord hebben. Wij zijn in het bijzonder benieuwd of de minicursussen een (extra) aansporing zijn om lid te worden van onze vereniging. Daarom hebben we een vragenlijst opgesteld die te openen is via een link in de welkomstbrief aan nieuwe leden. Het kleine onderzoek vindt plaats via SurveyMonkey: uitkomsten zijn anoniem en de data zijn makkelijk te verwerken. Het is de bedoeling om ook de leden die al wat langer lid zijn te vragen om deze survey in te vullen.

In 2023 zal meer aandacht besteed worden – natuurlijk alleen met toestemming van de (bege)leiders - aan PR voor de 'reguliere' activiteiten die voor niet-leden

interessant kunnen zijn. Deze zouden namelijk na een genoeglijke en interessante excursie best eens kunnen besluiten om daadwerkelijk lid te worden van onze vereniging.

Els Trautwein

*Noordhollandse natuurdag 2022;
foto Els Trautwein*

Bijeenkomst Paddenstoelenwerkgroep

Jaarverslag Paddenstoelenwerkgroep 2022

Gelukkig werden de meeste maatregelen van de coronapandemie opgeheven en stond er van die kant niets in de weg voor regelmatige bijeenkomsten en excursies van de paddenstoelenwerkgroep.

Helaas waren wij net als de andere werkgroepen niet meer welkom op onze oude stek in de kantine van DNO. Wij moesten onze spullen, dat wil zeggen de boeken en microscopen, verhuizen naar de blokhut op DNO. Dat bleek qua ruimte een flinke achteruitgang. De ruimte is zeer klein en het werken met microscopen is daardoor moeilijk.

De paddenstoelenwerkgroep telt officieel 22 leden, hiervan zijn er ongeveer 16 actief. Paddenstoelen staan volop in de belangstelling, wij hadden weer enkele nieuwe aanmeldingen voor de werkgroep.

Pop-up excursies

Door het droge weer konden er in het voorjaar en de zomer geen excursies plaatsvinden, er groeide simpelweg bijna geen paddenstoel. Ik heb pas in oktober de eerste paddenstoelenexcursie georganiseerd, namelijk op 1 oktober op begraafplaats Westgaarde. Op zaterdag 29 oktober hadden we een excursie in het

Spanderswoud en op vrijdag 18 november een excursie in het Koningshof. Allen waren pop-up excursies, die kort van tevoren per e-mail aangekondigd werden. Ze waren allemaal goed bezocht.

Werkavonden

De paddenstoelenwerkgroep kwam op DNO zes keer voor de werkavonden in de blokhut bij elkaar.

Paddenstoelenmicroscopie cursus en microscopieavonden

Enkele leden van de paddenstoelenwerkgroep wilden graag de vaardigheid leren om paddenstoelen microscopisch te onderzoeken. Wij besloten om voortaan op woensdagavond bij mij thuis met enkele leden de microscopie te leren/beoefenen. Dit werd een soort minicursus, inwijding in de microscopie in het algemeen en het determineren van paddenstoelen in het bijzonder. Het enthousiasme was groot, de groep kwam zes keer bij elkaar. Zie het verslag van Nanny over de microscopieavonden elders in het Blaadje.

De traditionele feestelijke afsluiting heeft dit jaar bij mij thuis plaatsgevonden, er was allerlei lekkers te eten en te drinken. De gezellige bijeenkomst werd opgeleukt met een fotopresentatie van de mooiste paddenstoelen van Els en een lezing over brandplek paddenstoelen door mij. Al met al een geslaagde avond.

Christiane Baethcke

Jaarverslag 2022 Plantenwerkgroep KNNV Amsterdam

We zijn het jaar begonnen met enkele Jitsi-bijeenkomsten, omdat dat ons in de voorafgaande twee coronajaren zo goed was bevallen.

Na twee jaar geen werkgroepavonden op DNO, konden we in april eindelijk weer naar binnen. Helaas niet meer in de kantine van DNO, maar in de Blokhut, vlakbij de hoofdingang. Het voordeel is dat we geen last meer hadden van het lastige slot van de deur van de kantine, maar het nadeel is dat deze nieuwe ruimte stukken kleiner is, zodat we gedwongen waren om met aanmelden te gaan werken. We dachten aanvankelijk dat we met 14 personen bijeen konden komen, maar 12 is toch echt het maximum. Gaandeweg bleek dat je met 12 personen eigenlijk te weinig werkvlak hebt, dus 10 is prettiger. Al snel haakten sommige PWG-leden af, vanwege de kleine ruimte, waar het soms benauwd kan worden, ook al zijn de ramen en deur open.

Gangbaar is dat we om de week een werkgroepavond hebben, maar in de maanden mei en juni deden we het om de week. Dat deden we voorheen ook, omdat er in die periode altijd veel bloeit. Nu deden we het iets anders: de ene week in de Blokhut en de andere week via Jitsi.

Omdat Peter Wetzels uitviel was het dit jaar anders. We hadden minder excursies van Peter, maar ter compensatie wel iets meer hokdagen. Al met al hebben we

heel wat activiteiten buiten gehad.

Nog voor het plantenseizoen op 1 mei van start ging, hebben we korte inventarisaties gehouden, omdat er al veel te zien was en om te oefenen met invoeren op VERA, de nieuwe invoer app.

Zo hadden we een inventarisatie op Fort Abcoude in april, op Tweede Paasdag. Dit fort wordt beheerd door Natuurmonumenten. We mochten daar als groep inventariseren, maar we moesten op de paden blijven. We waren met 15 PWG-leden. Men wilde graag onze plantenlijst ontvangen. Met de invoer in de VERA-app geen probleem. Via de Verspreidingsatlas krijg je daardoor een overzichtelijk document. Daarover was Natuurmonumenten zo enthousiast, dat Peter Wetzels en ik later toestemming kregen om met zijn tweeën te komen op een dag dat de beheergroep aanwezig was. Dan is er namelijk geen publieke openstelling. Reden om ons dan wel toestemming te geven om ook buiten de paden te kijken. We kregen een uitnodiging om volgend jaar een ander fort van Natuurmonumenten te komen inventariseren.

In mei zijn we naar de Heemtuin Zaandam geweest. Daar kregen we met zijn dertien een rondleiding door de beheerder. Hierover heeft al eerder in Blaadje 22-3 een verslag gestaan.

Verder hebben we km-hokken geïnventariseerd in o.a. Amsterdam Osdorp, Zuidoost, Noord, IJburg, Hoofddorp en Amstelveen. Leuke vondst in Osdorp was Dodemansvingers, een forse schermbloemige, zie foto. We eindigden met een "leuke soorten inventarisatie" op een deel van het Amsterdamse Java-eiland, inclusief een tochtje met de pont naar Noord. We noteerden alleen bijzondere (leuke) soorten en wat we zelf de moeite waard vonden om in te voeren voor een lijst.

De excursies van Peter Wetzels brachten ons naar Weesp (2x), Amsterdam Centrum (Oosterdok, 2x), Kennemermeer en Ouderkerk aan de Amstel. Dit jaar hadden we als seizoensafsluiting een bomenrondleiding op DNO door Johan Mullenders, boombeheerder op DNO. Een wandeling op DNO is in ieder seizoen prachtig. We zijn o.a. langs de KNNV-bomen voor ereleden gelopen. Aansluitend was er een samenzijn met hapjes en drankjes in Café Roosenburgh, vlak naast de Blokhut.

Het plantenseizoen loopt officieel tot 1 oktober. Daarna hebben we nog enkele pop-up excursies gehouden. We hebben ze alleen per email aangekondigd bij de PWG-leden. De eerste bracht ons begin oktober naar het Oostelijk Havengebied, waar altijd bijzondere vondsten worden gedaan. Dit keer was dat Stekelkamgras. Vervolgens waren er nog pop-up excursies in Baarn, Wassenaar en Middenbeemster. Daar inventariseerden we telkens een km-hok, waarbij bleek dat ook buiten het seizoen gemakkelijk voldoende soorten gevonden kunnen worden, maar daar moet je iets meer moeite voor doen. Er bloeit natuurlijk veel minder, maar

wanneer je het hele jaar rond naar planten kijkt, wordt het steeds makkelijker om oude, uitgebloeide, dorre planten op naam te brengen, maar ook veel jonge, vegetatieve planten zijn herkenbaar, als je maar weet waar je op kunt letten.

In 2022 hebben drie PWG-leden de Basiscursus flora van FLORON gevolgd. We kunnen nu goed merken dat intussen al 14 leden deze cursus hebben gevolgd, want het kennisniveau is flink omhooggegaan. Het enthousiasme is nog steeds groeiende.

Peter Kilian en Hanneke Waller

Dodemansvingers Osdorp 30-05-2022

Jaarverslag 2022 Werkgroep Vissen, Amfibieën en Reptielen (VAR)

In 2022 zijn vier excursies georganiseerd.

- Zaterdag 23 april Excursie zandhagedissen Bergen aan Zee
- Zaterdag 9 juli Visinventarisatie Klarenbeek
- Zaterdag 1 oktober Visseninventarisatie Polder Westzaan en Euverenwedgebied
- Zaterdag 29 oktober Visinventarisatie Spaarnwoude, Spaarnwouderveen en Verenigde Binnenpolder Oostpunt

De deelnemers moesten zich met een email aanmelden. Zonder aanmelding was deelnemen aan de excursie niet mogelijk. Een paar dagen voor de start van de excursie werd de startplaats van de excursie bekend gemaakt.

Zaterdag 23 april Excursie zandhagedissen Bergen aan Zee (25 deelnemers)

De volgorde van inventarisatie was eerst over het Engelse Veld en daarna door-gestoken naar de Meeuwenlekken. We hebben ons in twee groepen opgedeeld en met een soort van tangbeweging over het Engelse Veld gelopen. In de

Meeuwenlekken werd vanaf het voetpad geïventariseerd. De excursie werd in de Meeuwenlekken na de vangst van een fraai groen gekleurd mannetje en volwassen vrouwelijke zandhagedis afgesloten. Het was alweer tegen 13.30 uur, een mooi moment op het hoogtepunt te stoppen en terug te lopen naar de parkeerplaats. Op het Engelse Veld werden twaalf en in de Meeuwenleek zeven zandhagedissen gezien, zowel volwassen exemplaren als subadulte dieren. Onderweg naar de parkeerplaats, langs de Zeeweg, werd door de laatste deelnemers nog een subadult exemplaar gemeld uit de berm. De hagedissen waren over het algemeen zeer 'ril' en bleven niet stilzitten. Mogelijk was hier de harde frisse wind de oorzaak van. Uiteindelijk hebben alle deelnemers een of meerdere zandhagedissen gezien. Bijvangst van deze geslaagde excursie waren o.a.: kleine vuurvlin-der, klein koolwitje, hooibeestje en rouwmantel (!), eitje van bruine eikenpage en witbaardzandbij.

Zaterdag 9 juli Visseninventarisatie Klarenbeek (7 deelnemers)

De inventarisatie was onderdeel van de 23e Inventarisatiedag. Leden van de werkgroep gingen met schepnetten het gebied in om de vooral de vissen in beeld te brengen. Wat vooral opviel was de aanwezigheid van groot blaasjeskruid en het ontbreken van drijvende planten zoals kikkerbeet en wortelende waterplanten als drijvend fonteinkruid. In 2005 is het terrein ook geïventariseerd en toen waren deze planten nog volop aanwezig. De afwezigheid heeft waarschijnlijk te maken met de alom aanwezige rode Amerikaanse rivierkreeft. Deze knipt met zijn scharen de stengels door van deze planten maar ook van waterpest en hoornblad. Alleen 'echte' drijvers zoals groot blaasjeskruid en kroosvaren blijven gespaard omdat deze soorten niet met stengels in de slootbodem wortelen. Ook flap en gewoon watervorkje waren her en der nog te vinden. De afwezigheid vertaalde zich ook in de afwezigheid van macrofauna zoals staafwants. Met schepnetten zijn de sloten en drie poelen bemonsterd. Gevangen zijn; tiendoornige stekelbaars (vrijwel elke sloot en poel) en op enkele plekken baars, rietvoorn, brasem/kolblei, pos, bittervoorn, zeelt, marmergrondel (allen juveniel) en op een plek, kleine modderkruiper (adult). Op veel plekken werden de larven van de kleine watersalamander en op een plek ook de larven van de groene kikker. In het Salamanderpoeltje werd een bastaardkikker gevangen (adult) en op land werden nog twee gewone padden (subadult) gezien. Bij het "beekje" zaten veel juveniele bruine kikkers en kon een meerkikker worden gevangen. In alle waterpartijen werd veelvuldig de rode Amerikaanse rivierkreeft gevangen, zowel juveniele als adulte exemplaren.

Zaterdag 1 oktober Visseninventarisatie Polder Westzaan en Euverenweggebied (7 deelnemers)

We zijn gestart vanuit de woonwijk Westerwating, Zaandam, met het bemonsteren van de wetering (km-hok 114-495) rondom de Polder Westzaan. Direct werden een ruisvoorn en baars gevangen, en ook keversoorten als spinnende waterkever en tuimelaar. Dat belooft veel goeds! Helaas viel dat daarna een beetje tegen. Vanwaar we gestart waren zijn we naar het zuiden afgezakt en

hebben waar mogelijk met schepnet gevist. Een van de weinige nieuw gevangen soorten was blankvoorn. Vrij snel merkten we dat het fietspad een opgeworpen zanddijk was, waardoor ook de oever met een rijke oeverbegroeiing van riet en grote egelskop van de wetering met waadpak betreedbaar was. Hierdoor waren we minder afhankelijk van visstekken of hondenuitreedplaatsen. Helaas leverde het echter geen aanvullende waarnemingen op. De wetering aan de andere zijde van het fietspad, langs de woonwijk, leverde in eerste instantie ook weinig aanvullingen op. Het aantal gevangen jonge baarzen was wel groter en een tiendoornige stekelbaars werd als nieuwe soort gevangen. De vraag werd al gesteld hoe ver we door wilden lopen. Tot de bocht, was het voorstel, als een soort optimistische "laatste kans". En warempel, een volwassen bittervoorn werd gevangen! En nog een! De twee vissen waren gevangen aan beide zijden van het fietspad, dus in verschillende peilvakken. Exact op plekken met veel waterbegroeiing, in dit geval watergentiaan. We zaten net in een ander km-hok (115-495). Vasthoudend dat het we niet verder zouden gaan, afgezakt richting startpunt omdat we naar het Euverenweggebied zouden verkassen. Langs de woonwijk-zijde teruggelopen, hier waren enkele natuurvriendelijke oevers aangelegd waar nu ruwe bies en zwartwordende wasplaten groeiden. Het hoekje met watergentiaan leverde voor de regio een leuke soort op: riviergrondel. Naast deze soort werden ook tientallen bittervoorns geschept, nog zes riviergrondels (lokale naam poepeggrondel), een dode gewone pad en een meerkikker-man. Tijd om naar het andere excursiegebied te gaan, het Euverenweggebied (km-hok 113-498). Na de lunch waar een deelnemer aanhaakte, weer gaan vissen. Bij de duiker werden twee forse blankvoorns gevangen. Iets verderop een jonge baars en diverse waterinsecten (o.a. staafwants en libellarven). In de heldere fraai begroeide sloot (o.a. krabbenscheer), parallel aan de straat Middel, werden vijf jonge zeelten gevangen. Meer zat er niet in, deze dag. Dat het een droge en zelfs zonnige dag was, was een enorme meevaller vergeleken met de natte vooruitzichten. De vangsten vielen qua aantal soorten en aantallen ietwat tegen. De riviergrondels waren voor ons eigenlijk het leukst.

Zaterdag 29 oktober Visinventarisatie Spaarnwoude, Spaarnwouderveen en Verenigde Binnenpolder Oostpunt (17 deelnemers)

In samenwerking met de Haarlemse Vissers is het gebied geïnventariseerd. Het gebied bestaat uit een complex van riet en ruigte, hooiland, bosopslag, een meertje en een stukje laagveenheide. De zandige heuvels zijn een overblijfsel van militaire geschutskoepels: de Batterij. Het reservaat heeft een eigen waterpeil en ligt geïsoleerd van de aangrenzende polderwateren.

Omdat het verslag van deze sessie uitgebreid elders in dit Blaadje staat houden we het bij deze aankondiging.

Alle inventarisatiegegevens van 2022 zijn via [Telmee.nl](https://www.telmee.nl) doorgegeven en van alle activiteiten zijn uitgebreide verslagen gemaakt. Deze verslagen en beelden zijn te downloaden via: <https://www.ravon.nl/Help-mee/Werkgroepen/Werkgroep-vissen-amfibie%C3%ABn-en-reptielen-Noord-Holland>

In 2023 worden er weer verschillende excursies georganiseerd. Deze worden in Blaadje bekend gemaakt.

Geert Timmermans & Edo Goverse

KNNV-Jaarverslag Werkgroep Stadsnatuurbeheer 2021-2022

De Werkgroep Stadsnatuurbeheer kwam in 2015 voort uit de Werkgroep Spoorzicht en beheert een 3,5 hectare groot moerasbos in Diemen als natuurgebied. Van december tot april is het nat, de rest van het jaar droog, met een halfjaarlijks waterpeilverschil van meer dan een meter.

Doel van dat beheer is natuurbescherming en ontwikkeling van inzicht in beheer-ingenrepen.

Stadsnatuur is de min of meer spontane vestiging van wilde planten en dieren, en beheer maakt ruimte voor de mens met behoud en versterking van de leefgebieden van plant en dier. De ruimte voor de mens leidt tot padonderhoud. De ruimte voor dieren leidt tot zonerings.

Hoeveel ruimte wil je maken voor de mens? En hoever kun je daarin gaan?

Dat zijn actuele vragen, sinds de gemeente Diemen in 2020 koos voor investering in het park.

Behoud houdt verband met hete hangijzers in de politiek: recreatie (het dagelijkse ommetje), waterberging (het droge voeten beleid), en temperatuur (de gewenste koelte in de zomer).

Meer ruimte voor de mens is niet nodig, meer doelgroepen erbij betrekken wel. Een vlonderpad opent mogelijkheden voor rolstoelgebonden mensen (een doelgroep die we nu missen) in een gebied met sterk wisselende waterstanden, en meer kans op extensief beheer.

Minimale aanlegkosten, minimaal beheer en onderhoud lijkt het streven te zijn. Ambtelijke molenwieken draaien traag, en het aantal slagen per jaar wordt beïnvloed door tal van onvoorziene zaken, zoals het vertrek van een ingewerkte ambtenaar (waardoor eerst een nieuwe moet worden ingewerkt) en afgesloten discussiepunten die worden heropend omdat men eerdere belangenafwegingen niet meer paraat heeft. Participatie met gemeentelijke planvorming doet daardoor een groot beroep op geduld en overlegbereidheid.

De Covidperiode heeft ook binnen de werkgroep gevolgen gehad die nog steeds voelbaar zijn. Er zijn minder excursies, lezingen en werkdagen mogelijk geweest deze jaren (en dus minder inkomsten), er zijn geen symposia bezocht, en er is

te weinig menskracht beschikbaar voor hand- en spandiensten. Beheer is sterk afhankelijk van gezonde harten, longen en benen.
Op de laatste werkdag van 17 december 2022 waren, ondanks de kou en de vele groene alternatieven, toch nog tien mensen actief in de natuur.
En dan weet je dat het allemaal weer goed komt in 2023.

Werkgroep Stadsnatuurbeheer, Jan Willem Wertwijn

Beste allen (Nieuwsbrief)

De laatste "Corona" Nieuwsbrief verscheen donderdag 10 juni 2021. Dat zou ook de laatste - door mij samengestelde - worden.
Het opstarten van onze activiteiten verliep door hernieuwde coronamaatregelen en het veranderen van onderdak voor een aantal activiteiten op de Nieuwe Ooster minder vlot dan gehoopt.

Dit jaar 2023 gaat beter van start. We hebben onze Nieuwjaarsbijeenkomst weer terug.

Wij komen bijeen op zaterdag 28 januari om 19.30 uur in buurtsalon Jeltje. Hier is een algemene uitnodiging voor verstuurd.

Wij hebben nieuwe werkgroepen: o.a. De Mossenwerkgroep <https://amsterdam.knnv.nl/nieuws/een-nieuwe-werkgroep/> !

De Insectenwerkgroep heeft een nieuw elan o.l.v. Chris van Haagen.

De paddenstoelen-werkgroep o.l.v. Christiane Baethcke is dit najaar heel actief geweest.

De Plantenwerkgroep o.l.v. Peter Wetzels en Hanneke Waller, die Peter zeer actief heeft waargenomen, kwam zeer regelmatig bij elkaar.

De eerste Minicursus komt er weer aan.

We hebben dus weer veel uit te wisselen.

Tot mijn verbazing was het hotmailaccount, dat ik heel lang geleden had aangeemaakt voor de Nieuwsbrief, maar nooit heb gebruikt, nog actief.

Omdat ik geen KNNV-account meer heb, borrelde het idee op om dit account te gebruiken om weer eens incidenteel Nieuwsbrieven in elkaar te "prutsen".

"Noblesse oblige", nu ik de trotse bezitter ben van een Oorkonde van Verdienste van de KNNV-Amsterdam. Ik heb hier en daar de stemming gepeild en het idee werd positief ontvangen.

De functie van de komende Nieuwsbrief zal gelijk zijn aan de eerdere Nieuwsbrieven.

Blaadje is ons eerste en belangrijkste communicatiemiddel van de vereniging.

Daarnaast hebben we een Facebook-pagina: <https://www.facebook.com/groups/31450210372681/?pnref=lhc> met de beheerders Thea Seinen en Els Trautwein.

En niet vergeten onze eigen website [HTTPS://amsterdam.knnv.nl](https://amsterdam.knnv.nl)
Incidenteel ontvangen onze leden een “bulk”mail - b.v. van het bestuur - als daar dringende/onvoorziene redenen voor zijn;
zij worden verzonden door onze ledenadministrateur Anja van der Lingen.
De Nieuwsbrief is incidenteel voor hetgeen overblijft: nieuwtjes, ervaringen, meningen, tips etc.
over alles wat onze interesses als KNNV-Amsterdam heeft: “Beleven – Ontdekken – Beschermen” van de natuur.
De Nieuwsbrief komt dus tot stand met inbreng van al onze leden.

Omdat het aantal nieuwsbrieven niet te stuiten is en niet iedereen onze Nieuwsbrief zal willen ontvangen, stel ik daarom voor zich te abonneren:
1e op de Nieuwsbrief als PDF-bestand op het emailadres: nieuwsbriefknnv@hotmail.com
2e om een berichtje te ontvangen, dat een volgende Nieuwsbrief op onze website is gezet; eveneens: nieuwsbriefknnv@hotmail.com

Ik kijk met spanning uit naar de aanmeldingen!
Beste groeten, Paul van Deursen
nieuwsbriefknnv@hotmail.com
p.deursen65@upcmail.nl

Studieavonden microscopie van de Paddenstoelenwerkgroep (november en december 2022)

In november en december verzorgden Christiane Baethcke en Lida den Ouden voor een paar enthousiastelingen van de werkgroep zes studieavonden microscopie, met instructie. Microscopie kan bij sommige soorten paddenstoelen nodig zijn voor determinatie: veldkenmerken alleen zijn dan niet voldoende en onderdelen van de paddenstoel die je onder de microscoop bekijkt geven dan de doorslag. Het gaat hierbij om de onderdelen die specifiek zijn voor een soort zoals de vorm, grootte en versiering van de sporen en de aanwezigheid en vorm van zogenaamde steriele cellen (cystiden).

De onderwerpen van de eerste drie avonden waren: uitleg en gebruik van de microscoop, het maken van een preparaat en het herkennen van de verschillende cellen in het preparaat. Christiane en Lida hebben allebei veel ervaring met het determineren: ze gaven uitleg en hielpen ons om stap voor stap op weg te gaan. Het maken van een preparaat is een lastig klusje: het afsnijden van een klein stukje van een plaatje of de hoedhuid vergt handige handen. Als je het vaker doet word je natuurlijk vanzelf handiger. Soms kleur je het materiaal met speciale

kleurstoffen zodat details beter zichtbaar worden (bijvoorbeeld bij witte sporen). Het bekijken van de eerste preparaten was prachtig. Uit de boeken weet ik dat er twee groepen paddenstoelen zijn, onderscheiden op grond van het type sporenvormende cellen: steeltjeszwammen (basidiomyceten) en zakjeszwammen (ascomyceten). Het is verhelderend om daadwerkelijk een steeltje (basidium) met daarop vier sporen of een zakje (ascus) met daarin acht sporen te zien. Behalve dat het leuk is om de mooie, ingenieuze vormen te bekijken, realiseerde ik me beter dat deze vormen wel gevolgen voor de bouw van de paddenstoel en de manier van verspreiden van de sporen moeten hebben.

De andere drie avonden maakten we de stap naar het daadwerkelijk determineren van een meegebrachte paddenstoel op basis van zowel veld- als microscopiekenmerken. De boekenkast van Christiane met de vele naslagwerken en determinatie-sleutels is indrukwekkend: wat een enorm grote precisie-klus hebben de auteurs van deze boeken verricht. Het gebruik van de sleutels met microscopie-kenmerken vereist het leren van nieuwe begrippen en het kost vast enige tijd om hierin echt je weg te vinden. Gelukkig hielpen Christiane en Lida ons geduldig en behulpzaam met het puzzelen. Uiteindelijk was het heel bevredigend om zo de eerste paddenstoelen te bestuderen en te determineren. Voor mij waren de microscopie-avonden een volgende stap in het ontdekken van de wonderde wereld van de paddenstoelen: microscopie vergroot mijn begrip van wat een paddenstoel is.

Nanny Kempers

Eerste excursie nieuwe Mossenwerkgroep 7-1-2023

Voor een avondmens was het een pittig tijdstip: 10.00 uur in de ochtend verzamelen in het voor mij verre Flevopark. Na de nodige cafeïneshots vertrok ik, gezien de omstandigheden, toch redelijk goed gemutst, naar de allereerste excursie van de nieuwe Mossenwerkgroep.

Welk een première! De weergoden waren gunstig gestemd en toverden voor ons een klein maar aangenaam koperen ploertje boven het Flevopark, een prachtige ambiance voor deze excursie.

De groep die zich deze zaterdagochtend rond begeleider en kenner Floris van Rhijn verzamelde werd groter en groter worden en telde uiteindelijk bijna 20 mensen. De helft van de plantenwerkgroep gaf ook acte de présence, naarstig op zoek naar nieuwe uitdagingen in dit voor hun toch een beetje armoedig seizoen. Fantastisch deze opkomst, en mooi dat Floris ook kenners als Thijs en Rens had gevraagd om te assisteren. En zo leuk: ook andere, ervaren mossenliefhebbers

(waaronder Guido) deden hun best om beginners wijzer te maken.

Mossen zijn eigenlijk niets anders dan planten, mini-planten weliswaar en zonder vaatstelsel. Het maakt ze niet minder mooi en interessant, integendeel. Termen vlogen over en weer: snaveltjes, kapseltjes, klauwtjes, helmpjes, glasharen, broedkorreltjes. Moeilijk? Nee, dat viel reuze mee. Met een kleine loop werd al snel duidelijk wat er bedoeld werd en openbaarde zich ook de schoonheid van deze organismen.

Alleen al om de namen van de mossen zou je je ter plekke in deze wondere wereld willen storten. Wat denk je bijvoorbeeld van Gedrongen Kantmos, Bleek Boomvorkje, Broedhaarmuts, Knikkersterretje, Halvemaantjesmos en Knotskroesmos!

Alle lof aan Floris, ook voor het informatieve verslag voor de deelnemers inclusief de soortenlijst (opgesteld door Rens, en te vinden op de verspreidingsatlas). Er zijn maar liefst 43 soorten geteld waaronder ook een aantal bijzondere soorten. Niet gek voor een stadspark!

Wat een inspirerende en deskundig geleide excursie, zie nu al uit naar de volgende! Dank aan alle begeleiders, en het leuke en geïnteresseerde publiek.

Els Trautwein

PS zie ook het interview met Floris in dit Blaadje.

*Eerste excursie Mossenwerkgroep;
foto: Wendy Bach Kolling*

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 1e en 2e kwartaal 2023

Met betrekking tot Corona vragen wij u niet te komen als u Coronasymptomen heeft. Als u negatief getest bent kunt u wel komen. De KNNV volgt de richtlijnen van het RIVM. Actuele ontwikkelingen worden op de website gezet.

NB De excursiecommissie heeft altijd een vaste ploeg van deskundige en prettige mensen gehad die bereid waren excursies te begeleiden. De laatste jaren zijn er helaas wat mensen afgevallen uit deze groep.

Wij zijn op zoek naar nieuwe mensen die het op zich willen nemen om excursies te leiden. Misschien zijn er ook KNNV-leden die het leuk vinden iets uit hun eigen omgeving, een park, een mooie berm of zoiets aan andere KNNV'ers te laten zien.

Mocht u graag op deze of op een andere manier een bijdrage willen leveren aan de excursies van de vereniging, neem dan contact op met Hein Koningen: heinkoningen@ziggo.nl

POP-UP EXCURSIES

Paddenstoelenexcursies

In overleg met Christiane Baethcke worden de paddenstoelen-excursies voorlopig niet meer vooraf vastgesteld. Er doen zich vaak onverwachte situaties met paddenstoelen voor of (zeer) bijzondere soorten verschijnen op niet gedachte plekken. Christiane zal de excursies in pop-up vorm organiseren. Deze worden bekend gemaakt via de e-mail.

Nachtvlinderexcursies

Ook in 2023 worden er pop-up excursies georganiseerd. Deze aanpak is nodig omdat de weersomstandigheden relatief goed moeten zijn (geen regen of harde wind, geen volle maan). Heb je interesse deel te nemen, mail dan naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com) of app (06-57616249) voor een app-groep. En uiteraard is eigen inbreng voor een locatie altijd welkom! Zie ook het artikel in Blaadje 2020/3.

Mossenexcursies na 7 april 2023

Omdat het mossenseizoen in de lente traditioneel ten einde loopt en Floris het zelf drukker krijgt en andere werkgroepen actiever worden legt hij na deze datum nog geen excursies vast. Reguliere mossenexcursies voor die datum staan hieronder in het programma. Wel is het mogelijk dat hij spontaan besluit een plek te bezoeken, dan zal hij dat bekendmaken per mail.

Zaterdag 11 februari 2023 Mossenexcursie naar het Vliegenbos o.l.v. Floris van Rhijn

Het Vliegenbos is het oudste stadsbos van Amsterdam. In de Tweede Wereldoorlog werd het bijna volledig gekapt maar daarna heeft het zich rap hersteld.

Er staan veel iepen die zeer geschikt zijn voor mossen. Enigszins onverwachte

soorten (zoals struikmos) heb ik hier eerder aangetroffen. Wie weet wat het Vliegenbos nog meer voor ons in petto heeft!

Tijd: 10.00-13.00 uur (eerder vertrek mogelijk).

Startpunt: ontvang je na aanmelding per mail.

Meenemen: Loep, stevige schoenen die nat en vies kunnen worden

Max. 8 deelnemers, aanmelden per mail naar florisvanrhijn@gmail.com.

06-43021463

Dinsdag 21 februari 2023 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 24 januari.

Muizen, woelmuizen en spitsmuizen zien we maar zelden en het vangen ervan is doorgaans zeer tijdsintensief en bovendien weinig succesvol. Het is dus raden naar de verspreiding van de verschillende soorten. Uilen kunnen ons daarbij helpen door te onderzoeken wat uilen zoal gegeten hebben. Voor verspreidingsonderzoek van kleine zoogdieren zijn kerkuilen geschikte medewerkers. Ze zijn niet kieskeurig en eten de door veel roofdieren versmaadde spitsmuizen. Verder zijn ze honkvast en jagen alleen in de directe omgeving van de nestkast. Er is een redelijk beeld van de verspreiding van de muizen in de provincie, maar het blijft natuurlijk interessant om te zien hoe de muizenstand en met welke soorten zich ontwikkelt. Om deze trends te onderzoeken gaan we dinsdag 24 januari, dinsdag 21 februari en dinsdag 21 maart 2023 uilenballen pluizen uit de omgeving van Amsterdam.

Determinatietabellen en tandenborstels zijn aanwezig. Zelf een loep en pincet meenemen.

Op de nieuwe locatie (Blokhut) is helaas maar plek voor twaalf personen. Aanmelden is (harmat4@Xs4all.nl) daarom (met naam en welke pluisavond) verplicht!!

Zaterdag 25 februari 2023 Mossenexcursie naar de Zuidelijke oeverlanden o.l.v. Floris van Rhijn

De Zuidelijke Oeverlanden liggen nog net binnen de grenzen van de Gemeente Amsterdam. In het gebied zijn mooie veentjes te vinden, dat is bijzonder zo dicht bij de stad. We hebben toestemming van het Amsterdamse Bos om hier een veenmosrietland te bekijken. Daar wordt de vegetatie gedomineerd door (met name) veenmossen wat een specifieke vegetatie vormt. De venen bij de Amstelveense Poel zijn relatief bekend en er worden regelmatig excursies gehouden. Van deze locatie is echter een stuk minder bekend. Wie weet wat we allemaal gaan ontdekken, tijdens een voorbezoek heb ik in korte tijd al veel moois gezien. Het is belangrijk om laarzen mee te nemen, het gebied is erg nat!

Let op: dit gebied is alleen bereikbaar via een smalle loopplank over een sloot.

Deze is veilig maar voor sommigen zou dit moeilijkheden kunnen opleveren. Twijfel je erover, stuur me een mail en dan bespreken we het even.

Tijd: 10.00-13.00 uur (eerder vertrek mogelijk). Startpunt: ontvang je na aanmelding per mail. Meenemen: Loep, laarzen (!!). Max. 12 deelnemers, aanmelden per mail naar florisvanrhijn@gmail.com 06-43021463

Zaterdag 25 februari 2023 Lezing: De Westfrieze Omringdijk door Netty Ander van het Westfries Genootschap.

Noord-Holland kent een lange traditie wat betreft het buiten houden van de zee. De lezing gaat over de strijd tegen het water in de Kop van Noord-Holland. In de tiende eeuw bestond er een reeks van terpen en dijkes maar door de zeespiegelstijging was de bevolking gedwongen in te grijpen. De dijkes werden verhoogd en met elkaar verbonden. Door dijkdoorbraken werden meren gevormd in het gebied. Het Vlie dat Friesland van West-Friesland scheidde slokte steeds meer land op zodat de Zuiderzee ontstond. Toch waren er doorbraken vanuit de zee. De dijken werden verder verbeterd en aangesloten zodat de Omringdijk haar vorm kreeg. Gerard Schuitemaker heeft op de Middelbare Tuinbouwschool in Hoorn gezeten en leraar Wiese vond dat de leerlingen de geschiedenis van het gebied moesten kennen. Wij hebben monumenten gezien, de dwangburchten als Radboud in Medemblik en de terp-boerderijen van Twisk, oude duinruggen bij het dorp Zandwerwen en Kolhorn met zijn haven met schepen die ter walvisvaart gingen. Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein) Aanvang: 20.00 uur. OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Zaterdag 4 maart 2023 Mossenexcursie naar de Lange Bretten o.l.v. Floris van Rhijn

We gaan mossen kijken rond de ruigtes van de Lange Bretten. In deze wildernis mag je (voor zo ver dat mogelijk is) vrij rondlopen, maar ik zal een route uitstippen die de oninteressante rietruigtes vermijdt. Er zijn mooie bosjes en natte delen waar leuke soorten op bomen zijn gevonden, zoals vliermos en dwergwratjesmos. Rond de natte delen kunnen we boogsterrenmossen en plakkaatmossen verwachten. Ook hier is vast meer te vinden dan nu bekend is, ook op het gebied van korstmossen.

Tijd: 10.00-14.00 uur (eerder vertrek mogelijk) Startpunt: ontvang je na aanmelding per mail. Meenemen: Loep, stevige schoenen (als laarzen nodig zijn meld ik dat van tevoren). Max. 8 deelnemers, aanmelden per mail naar florisvanrhijn@gmail.com 06-43021463.

Zaterdag 4 maart 2023 Insectenexcursie in het Diemberbos door de Insectenwerkgroep

Verzamelen: 13.00 uur (vertrek 13.10), toeristisch overstappunt Diemberbos. Middag-excursie.

Thema: Bos. We kijken naar insecten als galwespen, schildwantsen, speervleugelvliegen en loopkevers. Pissebedden en duizendpoten kunnen we ook verwachten. Tijdens de werkgroep-avond woensdag 8 maart geven we aandacht aan de vondsten. Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com, 06-11853999.

Dinsdag 7 maart 2023 Zaklampvissen Amstel fietsexcursie o.l.v. Edo Goverse & Geert Timmermans

Het is alweer een tijd geleden dat we met zaklampen op zoek zijn gegaan naar de rivieronderpad in de Amstel ter hoogte van de Rozenoordbrug (A10). We starten om 19.30 uur en fietsen (!) diverse locaties af. De precieze verzamelplek wordt bij het aanmelden bekend gemaakt.

Er is plek voor 12 personen. Deelnemers dienen zich per email (harmat4@xs4all.nl) aan te melden. Onder slechte weersomstandigheden (regen en wind) kunnen de excursieleiders besluiten om de excursie niet door te laten gaan.

Zaterdag 11 maart 2023 Mossenexcursie naar het Diemberbos o.l.v. Floris van Rhijn

Het Diemberbos bestaat uit een gebied met jong (moeras)bos, rietlanden en nat grasland. Het is interessant voor allerlei pioniersoorten op bomen. Deze excursie zullen we veel epifyten (mossen op bomen) tegenkomen, zoals misschien blauw boomvorkje, dwergwratjesmos en bijzondere haarmutsen. We doen eventueel ook natte delen met restanten van de oude veenweide aan. Wat we precies gaan doen moet blijken uit een proefbezoek, maar ik heb hoge verwachtingen van dit gebied!

Tijd: 10.00-14.00 uur (eerder vertrek mogelijk). Startpunt: ontvang je na aanmelding per mail. Meenemen: Loep (als laarzen nodig zijn meld ik dat van tevoren). Max. 10 deelnemers, aanmelden per mail naar florisvanrhijn@gmail.com 06-43021463

Zaterdag 18 maart 2023 Geelsterrenexcursie in Haarlem o.l.v. Hein Koningen

Haarlem heeft rijke en prachtige begroeiingen met geelsterren; meestal is dit de bosgeelster, enkele kleine populaties met weidegeelster.

Vorig jaar bezochten we deze plekken samen met een deel van de Hout. Deze keer beginnen we bij het Bolwerk, dat ligt aan de noordzijde van NS-station Haarlem. Hier groeien deels weer andere soorten stinsenplanten.

We verzamelen om 10.30 uur aan de zuidzijde (=busstation kant) van het treinstation, bij de hoofdingang.

Dinsdag 21 maart 2023 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans

Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 21 februari. Op de nieuwe locatie (Blokhut) is helaas maar plek voor twaalf personen. Aanmelden is (harmat4@Xs4all.nl) daarom (met naam en welke pluisavond) verplicht!!

Zaterdag 25 maart 2023 Voorjaarsbloeiers-excursie in heempark De Braak te Amstelveen o.l.v. Hein Koningen

Het oudste heempark van Amstelveen heeft ons veel te bieden: botanische schatten maar eveneens veel sfeer. Speciale sfeer wel te verstaan: die van een oud, historisch laagveenlandschap zoals dat voorheen volop aanwezig was in West-

Nederland. Zo is Park De Braak een landschap dat er altijd al had kunnen zijn. Er is een populatie paarse schubwortel te vinden maar ook spectaculaire plekken met eenbes. Onder de bomen witte spreien bosanemoon en nog veel meer moois.

We verzamelen om 10.30 uur op de Amsterdamseweg / hoek Pr. Bernhardlaan te Amstelveen.

Vrijdag 7 april 2023 Mossenexcursie naar het Centrum: Grachtengordel en Jordaan o.l.v. Floris van Rhijn

Tijdens deze excursie gaan we Amsterdam Centrum verkennen. Onze stadskern oogt soms wellicht niet zo groen, maar de vele lepen zorgen voor een verrassend divers mosbestand. Vlak nadat ik zelf begon te kijken naar mossen ontdekte ik aan randje Jordaan een groeiplek van gewoon pelsmos en eekhoortjesmos. Deze zeldzame soorten zou je midden in de stad niet snel verwachten. We zullen die groeiplaatsen bezoeken, maar vooral hoop ik daar in de buurt met jullie nieuwe plekken te vinden!

Tijd: 10.00-13.00 uur (eerder vertrek mogelijk)

Startpunt: ontvang je na aanmelding per mail

Meenemen: Loep

Max. 10 deelnemers, aanmelden per mail naar florisvanrhijn@gmail.com 06-43021463

Zaterdag 8 april 2023 Vroege vogel fietsexcursie naar Diemerpark en Vijfhoek o.l.v. Tobias Woldendorp

We verzamelen voor deze vroege fiets-excursie om 05.30 uur aan de voet van de Nesciobrug, IJburgzijde. Nu al aangeven wat we allemaal kunnen verwachten is door het afgelopen bizarre halfjaar met zijn excessen in warmte en droogte bijna niet te doen. Naast fietsen lopen we een klein stuk in een drassig terrein (en hopen op Cettizanger en Kleine Bonte Specht).

Aanmelden is niet nodig. Het mobiele nummer van Tobias is wel handig, dus als je iets te laat bent, bel 06-52143646.

Zaterdag 8 april 2023 Insectenexcursie in Duin en Kruidberg door de Insectenwerkgroep

Verzamelen: 10.00 uur (vertrek 10.10), Station Santpoort-Noord. Ochtend & middag-excursie (verzorg je eigen lunch).

Thema: Duin en Kruid. De duinen en de kruidenveldjes zijn aantrekkelijk voor onder meer zweefvliegen, haarmuggen, wolzwevers, voorjaarsbijen en graafwespen. Tijdens de werkgroep-avond woensdag 12 april geven we aandacht aan de vondsten.

Aanmelden gewenst. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com, 06-11853999.

Zaterdag 15 april 2023 Busexcursie stinsenplanten Friesland o.l.v. Hein Koningen

Het is alweer heel wat jaren geleden dat we met de bus naar het noorden van ons land gingen om er stinsenplanten te zien. De laatste keer was dat in Groningen. Deze keer gaan we naar Friesland.

Er is het volgende programma, waarbij we een strak tijdschema (moeten) hantieren:

▶ 08.00 uur opstappen bij station Sloterdijk, Hanedastraat 2, tegenover Crystal Tower. Zorg dat u ruim tevoren aanwezig bent – in noodgevallen kunt u bellen 06-40364239 (Hein Koningen).

▶ 08.00 uur begin bustocht. We starten om 08.00 uur (precies!) bij station Sloterdijk en rijden via de Afsluitdijk naar Friesland.

Onderstaande tijden bij benadering.

▶ 10.00 uur Aankomst in Franeker waar we koffie drinken in restaurant De Stadstuin (naast het Planetarium van Eise Eisinga). Er is (gewone) koffie/ thee met oranjekoek (is inbegrepen in de deelname-prijs). Oranjekoek is een typische Friese specialiteit.

▶ 10.45 uur Bezoek Martenatuin bij het Martenahuis, Franeker.

▶ 13.00 uur Bezoek Dekema State te Jelsum. We bezoeken tuin en Huis.

▶ 15.30 uur Bezoek kerkhof van de St. Vituskerk te Stiens.

▶ 16.00 uur Begin terugreis naar Amsterdam - station Sloterdijk.

▶ 18.00 uur Terug bij station Sloterdijk.

In verband met de lengte van de reis en het rijtijdenbesluit hebben we besloten tot één opstapplaats – dat is station Sloterdijk geworden.

We gaan geen pannenkoeken eten, niet onderweg en ook niet na afloop van de excursie. Het is gebleken dat na terugkomst op Sloterdijk vrijwel iedereen toch direct naar huis wil. Onderweg niet omdat dit een langer huren van de bus vergt (dan met 2 i.p.v. 1 chauffeur) wat leidt tot een hogere deelname-prijs.

De deelname-bedrag is € 35,-- per persoon voor leden, voor niet-leden introducés € 40,-- p.p. Leden van de afd. Haarlem zijn van harte welkom, bij voldoende open plekken introducés idem maar zij kunnen alleen mee bij open plekken.

Aanmelden bij Lida den Ouden, email lida.denouden@hetnet.nl – heeft u geen email dan kan het telefonisch 020-6412761.

Betalen: het deelname-bedrag overmaken op rekening NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON.NED.NATUURHISTORISCHE VER. AFD. AMSTERDAM onder vermelding van 'busexcursie Friesland' + uw naam en adres.

Het kan zijn dat er ten tijde van de excursie weer speciale coronaregels gelden. In dat geval zullen we daaraan moeten voldoen. Als dit beperkingen aan de excursie gaat opleggen, laten we dit zo snel mogelijk weten.

De te bezoeken plekken met stinsenplanten:

▶ Het Martenahuis te Franeker is een stadsstins, stadskasteel of stadspaleis en is aan het einde van de 15e eeuw gebouwd door Hessel van Martena. In 1834 werd de tuin geheel vernieuwd, naar de mode van die tijd in de landschapsstijl. Nog steeds heeft de tuin die stijl, weliswaar in zeer kleine schaal. Er groeien o.a. (veel)

holwortel, vingerhelmbloem, sneeuwkllokjes, beide aronskelken, longkruid, bos-ane moon, bostulp, lievevrouwebedstro.

De Martena's bezaten in Cornjum, even ten noorden van Jelsum, ook de stins Martena State waar in het landschapspark eveneens veel stinsenplanten groeien. Telgen uit oude, invloedrijke Friese geslachten als de Martena's en Dekema's gingen vroeger ter kruisvaart en zouden, zo zegt de overlevering, vanuit landen in het Midden-Oosten ook soorten siergewassen hebben meegenomen ter aanplant in hun tuinen en parken. Vooral deze mythe van geheimzinnigheid heeft sterk bijgedragen aan de sfeer van mystiek en geheimzinnigheid die nog altijd een beetje rond stinsenplanten hangt.

Tegenwoordig weten we dat uit later onderzoek en studie is gebleken dat deze planten vooral karakteristiek zijn voor tuinen en parken uit de tijd van de landschapsstijl.

► Dekema State te Jelsum. We worden ontvangen door het beheerdersechtpaar Wim en Jacomine Hoogendam. Zoals zoveel Friese states is Dekema State gegroeid uit een eenvoudig verdedigbaar stenen huis, een stins. De siertuin is aangelegd in de formele stijl die in de 18e eeuw gangbaar was, er is een grote moestuin met leifruit omsloten door een muur met voormalige tuinmanswoning. Naast en achter het huis liggen de woning van de tuinbaas, schapenwei en het stinsenbos. De oprijlaan is begroeid met hoge, gekandelaberde linden en heeft een statig, formeel karakter. In de grote, naastgelegen boerderij is een bezoekersruimte ingericht. Het Huis is geheel gerestaureerd, heeft een grote officiële kamer de Zaal, reden waarom het Huis een Zaalstins genoemd wordt.

Naast de soorten van het Martenahuis groeien hier o.m. knikkende vogelmelk, daslook, gevuldbloemig sneeuwkllokje, kievitsbloem, maarts viooltje, gele anemoon en in de bermen van de oprijlaan heel veel bostulp.

► In Stiens bezoeken we het kerkhof rond de zeer oude St. Vituskerk. Deze kerk staat op een terp, het omgevende kerkhof is omplant door hoge, oude linden wat een heel aparte sfeer teweegbrengt. Er groeien o.a. oosterse sterhyacint, winteraconiet, veel holwortel.

Vrijdag 21 april 2023 Daslook fiets-excursie in het Amsterdamse Bos o.l.v. Hein Koningen

In 2020 moesten we deze excursie afgelasten vanwege corona. Dit voorjaar proberen we het opnieuw. Daslook heeft zich de laatste decennia in het Amsterdamse Bos spectaculair uitgebreid. Oorspronkelijk groeide dit in het voorjaar rijk bloeiende, wilde inheemse bolgewas er alleen op het Vogeleiland, waar het was aangeplant. De toenmalige beheerder zaaide ook wel eens wat in de directe omgeving van deze toen prachtige, soortenrijke heemtuin. Van hier vond het zijn weg naar vele plekken in Het Bos. Daarbij zal het publiek wel een handje geholpen hebben, maar mogelijk zagen de beheerders van Het Bos de grote schoonheid van dit eenvoudige wilde bolgewas en zorgden voor de werkelijke, grootschaliger verspreiding.

Tegenwoordig vinden we daslook op vele plekken en dat is tijdens de bloeitijd ervan werkelijk schitterend. Sommige van die plekken zijn wel vele duizenden vierkanten meters van oppervlak. Vooral met invallend zonlicht door de nog vrijwel bladerloze boomkronen waan je je soms even in de hellingbossen van Zuid-Limburg. En dat onder de rook van Amsterdam en Amstelveen! We gaan met de fiets de rijkste en aantrekkelijkste plekken bezoeken.

We starten onze fietstocht om 10.30 uur bij de KNNV-iep bij het bezoekerscentrum 'De Molshoop', aan de kop van de Bosbaan, bij de hoofdingang van Het Bos. De KNNV-iep is gemakkelijk te herkennen omdat er een groene zitbank rondom is geplaatst. Duur van de fietstocht ca. 2 ½ uur.

Bij de hoofdingang van Het Bos bestaat de mogelijkheid een fiets te huren : aan de noordkant –direct achter de huizen van de Amstelveenseweg- staat wat verscholen onder de platanen het gebouwtje van fietsenverhuur 'De Boshalte', open vanaf 10.00 uur – tel. 020-6445473 / 06-81055091 – info@stichtingdeboshalte.nl – Bosbaanweg 1.

OV: bus RNet 347 en 357 (vanaf busstation Elandsgracht) en 357 en 358 (vanaf station Zuid), uitstappen halte 'Amsterdamse Bos', dat is even ten zuiden van de hoofdingang.

Zaterdag 22 april 2023 Reptielen zoeken in het Cronebos en/of Hilversums Wasmeer o.l.v. Edo Goverse & Geert Timmermans

Hoe staat het ervoor met de reptielen/amfibieën in dit deel van het Gooi? We starten om 11.00 uur. De precieze verzamelplek wordt bij het aanmelden bekend gemaakt.

Er is plek voor 20 personen. Deelnemers dienen zich per email (harmat4@xs4all.nl) aan te melden. Onder slechte weersomstandigheden (regen) kunnen de excursieleiders besluiten om de excursie niet door te laten gaan.

Zaterdag 6 mei 2023 Insectenexcursie op Amstelglorie door Insectenwerkgroep

Verzamelen: 10.00 uur (vertrek 10.10), Ingang Natuur-&tuinpark Amstelglorie. Ochtend&middag-excursie (verzorg je eigen lunch).

Thema: Glorie. Dagsvlinders, boorvliegen, zandbijen en spinnendoders.

Mei is toptijd voor bloeiende planten en dus vliegen veel bijen en vlinders. Dagsvlinders spreiden hun glorie uit, en hoe doen andere insecten dat? Tijdens de werkgroep-avond woensdag 10 mei geven we aandacht aan de vondsten. Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com, 06-11853999.

Zaterdag 13 mei 2023 Korstmossen, lezing en excursie o.l.v. Henk Timmermans

De mossen- en korstmossenflora van Amsterdam is verrassend rijk en veel zijdig en krijgt steeds meer aandacht, wat al blijkt uit de komst van de nieuwe werkgroep mossen en de grote belangstelling voor de korstmossenexcursies de

afgelopen jaren binnen onze afdeling.

Henk Timmerman laat in een lezing zien wat voor intrigerende wereld die van de korstmossen is en wat ze ons kunnen vertellen over evolutie, luchtkwaliteit, klimaatverandering en de veranderende stad. Aansluitend op de lezing worden de korstmossen in het veld bekeken op Frankendael, waar een aantal bijzondere soorten groeien. We gaan ook kijken wat er is overgebleven van de voor Nederland wel heel exotische soorten die mee zijn gekomen met een uit Engeland overgeplaatste 'standing stone'. Voor deelnemers zijn wat loepjes beschikbaar, maar het wordt aangeraden een eigen loop mee te nemen.

- Lezing: 11.00 tot 12.00 uur
- Pauze: 12.00 tot 12.20 uur
- Rondleiding: 12.30 tot 14.00 uur

Verzamelen om 10.45 uur bij de ingang van de Vink Schooltuin in Park Frankendael. Vanaf de hoofdingang aan de Middenweg de asfaltweg Lindenlaan ongeveer 200 meter aflopen en dan komt u vanzelf bij het hek van de schooltuinen. Tram 19 stopt op de Middenweg.

Zondag 21 mei 2023 Weidevogelexcursie Marken o.l.v. Jos Brouwer

In Blaadje 22-1 staat deze excursie aangekondigd op 16 april, maar we gaan hem houden op 21 mei. Op 21 mei ziet het leven in de wei er anders uit dan midden april. Het is dan al volop kuikentijd. De Kieviten kunnen dan opgeschoten jongen hebben of al aan hun tweede nest begonnen zijn net als sommige grutto's. Scholteksters en tureluurs hebben jongen variërend van net uit het ei tot al een week of drie, vier. We kunnen ze goed vanaf de dijk bekijken zonder ze te verstoren. Behalve de hierboven genoemde 'big four' kunnen we andere vogels verwachten: veldleeuweriken, gele en witte kwikstaarten, watersnippen, grote zilverreigers en verschillende soorten eenden en ook soorten waar weidevogelbeschermers niet zo dol op zijn zoals kraaien en blauwe reigers. Op het moment van dit schrijven vertrekt er om 8.34 uur een bus vanaf Station Noord naar bushalte Centrum Marken, die om 8.59 uur aankomt. Het ziet ernaar uit dat de dienstregeling nog een keer verandert, dus controleert u dit s.v.p. Voor mensen die op de fiets willen komen: om 7.30 uur verzamelen bij de kruising Insulindeweg x Zeeburgerdijk, vlak voor de eindhalte van lijn 3 en lijn 14 bij het zwembad. Om 9.15 uur gaan we lopen.

Naar verwachting zijn we rond 12 uur in Marken-Haven, waar we eventueel een kopje koffie of thee kunnen nuttigen. Het is een driekwart dag-excursie, dus neem brood en drinken mee.

Graag even opgeven bij Jos: j.brouwer36@upcmail.nl

Als u wilt gaan fietsen geeft u zich op per mail bij Gerard Schuitemaker: gangbaar-37@hetnet.nl, telefoon voor zondagochtend: 06-82206607

KNNV Amsterdam - Samen de natuur in!

excursies | inventarisaties | lezingen | cursussen | reizen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), afdeling Amsterdam, opgericht in 1901, is de oudste natuurorganisatie van Nederland. De vereniging houdt zich bezig met natuurbeleving, -studie, -bescherming en -educatie.

De afdeling Amsterdam telt 7 werkgroepen:

insecten, mossen, planten, paddestoelen, stadsnatuur, nachtv- linderwerkgroep en vissen- amfibieën-reptielen.

Iedereen is welkom, of je nu weinig of veel kennis hebt van de natuur. Ga een keer mee! Kijk voor meer info en aanmelden naar www.knnv.nl/amsterdam/ of mail naar ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Contributie per jaar

Gewoon lid € 35,00
Huisgenootlid € 12,50
Jeugdlid (tot 26) € 17,50

WORD LID

- samen natuur ontdekken en beleven
- helpen natuur te beschermen
- meedoen met activiteiten van afdeling Amsterdam en andere afdelingen
- deelnemen aan natuuruitjes en reizen in binnen- en buitenland
- 4 keer per jaar het blad 'Blaadje' (afdeling A'dam) en de 'Natura (landelijke KNNV)
- 10% korting bij de KNNV uitgeverij

www.knnv.nl/amsterdam/

KNNV Amsterdam

Afzender:
LEDENADMINISTRATIE AMSTERDAM
Nieuweoordijk 265,
1171 NP BADHOEVEDORP